

توجه : برای سؤالات تستی ، نمره ی منفی ، لحاظ نگردیده است .

الف (سؤالات تستی : (۱۰ نمره)

۱- ابیات زیر ، به ترتیب از کدام شاعران عصر بیداری است ؟

الف (غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم

خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم

ب (یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران

تنها به قفس ماند ، هزاران همه رفتند

ج (از خون جوانان وطن لاله دمیده

از ماتم سرو قدشان سرو خمیده

(۱) بهار - فرّخی یزدی - عارف قزوینی

(۲) سید اشرف الدین گیلانی - بهار - عارف قزوینی

(۳) سید اشرف الدین گیلانی - فرّخی یزدی - ایرج میرزا

(۴) فرّخی یزدی - بهار - سید اشرف الدین گیلانی

۲- نام چند اثر ، درست معرفی نشده است ؟

(داستان باستان : میرزا حبیب اصفهانی - شمس و طغرا : محمّد باقر میرزا خسروی - منشآت : قائم مقام فراهانی -

لغت نامه : دهخدا - شمس الدین و قمر : میرزا حسن خان بدیع - امثال و حکم : میرزا آقا تبریزی)

(۱) دو (۲) یک (۳) چهار (۴) سه

۳- کدام یک از شاعران عصر بازگشت ، به ترتیب در سرودن غزل و قصیده مهارت داشته اند ؟

(۱) سروش اصفهانی - نشاط اصفهانی

(۲) مجمر اصفهانی - فروغی بسطامی

(۳) صبای کاشانی - سروش اصفهانی

(۴) فروغی بسطامی - قآنی شیرازی

۴- مضمون « قانون مداری » چگونه در شعر و سخن شاعران و نویسندگان دوره ی بیداری راه یافت ؟

(۱) رونق مضامین سیاسی ، اجتماعی و وطنی در عصر مشروطه .

۲) مفهوم آزادی در شعر این دوره مترادف با مفهوم دموکراسی غربی است .

۳) انعکاس خواست ها و علائق توده ی مردم و نیازها و کاستی های محرومان جامعه .

۴) بر پایه ی مشاهداتی که اروپا رفتگان و روشن فکران از ملل متمدن و قانونمند داشتند .

۵- کدام یک از ویژگی های زیر مربوط به سطح ادبی شعر عصر بیداری نیست ؟

۱) رواج قالب های شعری چهارپاره ، مستزاد ، تصنیف و ترانه در این دوره

۲) پایبندی و التزام کمتر برخی شاعران این عصر به عروض سنتی

۳) سادگی ، روانی و صمیمیت شعر در بین کوچه و بازار

۴) پایبندی کمتر بعضی از شاعران این روزگار به آرایه های بیانی و بدیعی و سنت های ادبی

۶- در کدام گزینه ، ویژگی زبانی نثر در عصر بیداری دیده نمی شود ؟

۱) نثر این دوره گزارشی و ساده می شود .

۲) واژگان و ترکیبات عربی ناآشنا کمتر و ورود لغات انگلیسی ، ترکی و فرانسوی به نثر فارسی ، بیشتر می گردد .

۳) در ساختار و ترکیب دستوری کلام نیز ، جمله ها درست تر و با طبیعت زبان هم آهنگ تر گردید .

۴) نثر حتی پیشتازتر از شعر ، قید و بندهای نثر مصنوع و فنی را کنار می گذارد .

۷- مفهوم ضرب المثل « کاه از خودمان نیست ؛ کاهدان که از خودمان است » از کدام بیت ، دریافت می شود ؟

(کنکور سراسری ریاضی - ۱۳۹۵)

چو سختی پیشش آید سهل گیرد

۱) چو کم خوردن طبیعت شد کسی را

تو معتقد که زیستن از بهر خوردن است

۲) خوردن برای زیستن و ذکر کردن است

کهربا را چه تفاخرکه پی کاه شود ؟

۳) کاه باید که بنزد که خریداری یافت

رنج آورد طعام که بیش از قدر بود

۴) با آن که در وجود طعام است حظّ نفس

۸- مفهوم کدام بیت ، متفاوت است ؟

(کنکور سراسری عمومی انسانی - ۱۳۹۹)

(۱) قامت پیری ز حرصت شد کمینگاه امل

ور نه خم گردیدنت بر هر دو عالم پشت پاست

(۲) حرص و یک عالم فضولی خواه طاقت خواه عجز

جز جوانی ها از این بی پیر نتوان یافتن

(۳) دو بالا می شود طول امل چون قد دو تا گردد

که مار از امتداد روزگاران اژدها گردد

(۴) پیش راه حرص پیری چوب نتواند گذاشت

بیشتر دست طمع کار از عصا گردد بلند

۹- در کدام گزینه حذف همزه ی بیشتری دیده می شود ؟

(۱) نه سبو پیدا در این حالت نه آب

خوش بین والله اعلم بالصواب

(۲) گفت : ای پسر این نه جای بازی است

بشتاب که جای چاره سازی است

(۳) آی آتش فروز عشق آمد

آتش آب سوز عشق آمد

(۴) روز از برم چو رفتی ، شب آمدی به خوابم

این است اگر کسی را عمری بود دوباره

۱۰- در کدام گزینه اختیارات زبانی بیشتری دیده می شود ؟

(۱) من و تو غافلیم و ماه و خورشید

بر این گردون گردان نیست غافل

(۲) مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم

چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم

(۳) پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی

گوش کشیده است از آن گوش به من نمی کند

(۴) ز اندازه بیرون تشنه ام ساقی بیار آن آب را

اول مرا سیراب کن و آن گه بده اصحاب را

۱۱- در کدام گزینه امکان حذف همزه و عدم حذف همزه ، هر دو ، وجود دارد ؟

(۱) دلم سر به هامون رها می پسندد

سرم بالش از صخره ها می پسندد

(۲) هر دم لبش به خنده برآید مسیح نو

مانا که مریمی دگر اندر دهان اوست

(۳) می رود تا در کمند افتد به پای خویشتن

گر بر آن دست و کمان چشم اوفتد نخجیر را

(۴) دل من همی داد گفתי گواپی

که باشد مرا روزی از تو جدایی

۱۲- در بیت زیر کدام رکن عروضی دیده نمی شود؟

« ساقی بیا که شاهد رعنائ صوفیان
دیگر به جلوه آمد و آغاز ناز کرد »

(۱) فعولُ (۲) فَعْل (۳) مستفعلُ (۴) فعولن

۱۳- واژه ی « سو » در کدام گزینه ، مشمول اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت بلند به کوتاه شده است؟

(۱) میل من سوی وصال و قصد او سوی فراغ
ترک کام خود گرفتم تا برآید کام دوست

(۲) به مجمعی که درآیند شاهدان دو عالم
نظر به سوی تو دارم ، غلام روی تو باشم

(۳) آمد سوی کعبه سینه پر جوش
چون کعبه نهاد حلقه در گوش

(۴) اشک حرم نشین نهانخانه ی مرا
ز آن سوی هفت پرده به بازار می کشی

۱۴- در کدام گزینه اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت کوتاه به بلند و بلند به کوتاه ، هر دو ، دیده می شود؟

(۱) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی
تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی

(۲) چه خوش صید دلم کردی بنام چشم مست را
که کس آهوی وحشی را از این بهتر نمی گیرد

(۳) از در درآمدی و من از خود به در شدم
گویی کزین جهان به جهان دگر شدم

(۴) لاله و گل زخمی خمیازه اند
عیش این گلشن خماری بیش نیست

۱۵- در هر دو مصراع کدام گزینه اختیار زبانی تغییر کمیت مصوت دیده می شود؟

(۱) خصمی که تیر کافرش اندر قضا نکشت
خونش بریخت ابروی همچون کمان دوست

(۲) می بهشت نوشم ز جام ساقی رضوان
مرا به باده چه حاجت؟! که مست بوی تو باشم

(۳) برآمد قیرگون ابری ز روی نیلگون دریا
چو رای عاشقان گردان ، چو طبع بیدلان شیدا

(۴) سعادت به بخشایش داور است
نه در چنگ و بازوی زورآور است

۱۶- در چند بیت از ابیات زیر ، آرایه ی متناقض نما (پارادوکس) آمده است ؟

- الف) دولت فقر خدایا به من ارزانی دار
ب) موشکافی را رواجی نیست در بازار عشق
ج) من از تو سیر نگردم وگر ترش کنی ابرو
د) شهره ی شهره مشو تا نهنم سر در کوه
ه) چه نشاطی است ندانم سر سودای تو را
- کاین کرامت سبب حشمت و تمکین من است
هر که سر از پا نمی داند در این سودا سر است
جواب تلخ ز شیرین مقابل شکر آید
شور شیرین منما تا نکنی فرهادم
که به بازار غمت جای خریدار نماند
- یک (۱) دو (۲) سه (۳) چهار (۴)

۱۷- در کدام بیت نوع « لفّ و نشر » با سایر گزینه ها متفاوت است ؟

- ۱) به لطف خال و خط از عارفان ربودی دل
۲) صنم اندر بلد کفر پرستند و صلیب
۳) معنی آب زندگی و روضه ی اِرم
۴) ببردی قدر روز و شب بدان زلف و رخ زیبا
- لطیفه های عجب زیر دام و دانه ی توست
زلف و روی تو در اسلام صلیب و صنم اند
جز طرف جویبار و می خوشگوار چیست ؟
زهی جادو زهی دلبر ، شبت خوش باد من رفتم

۱۸- در همه ی ابیات به جز بیت ..... تناسب (مراعات نظیر) و تضاد وجود دارد ؟

- ۱) اینکه گاهی می زدم بر آب و آتش خویش را
۲) گفתי به غمم بنشین یا از سر جان برخیز
۳) در محیط طوفان زا ماهرانه در جنگ است
۴) حسن دنیا عشق دیده را کجا افتد پسند ؟
- روشنی در کار مردم بود مقصودم چو شمع
فرمان برمت جانا بنشینم و برخیزم
ناخدای استبداد با خدای آزادی
گرگ یوسف دیده کی گردد به گرد گوسفند ؟

۱۹- در کدام گروه از ابیات زیر ، هر دو آرایه ی « تضاد » و « متناقض نما » به کار رفته است ؟

- الف (گویایی سکوت و بی تابی درنگ
ب (اگر چه خواست پریشان دل تو را جمعی
پ (از دشمنان برند شکایت به دوستان
ت (مه روشن میان اختران پنهان نمی ماند
ث (نیست پیش اهل دل دردی ز بی دردی بتر
ج (عقل از کف عشق خورد افیون
- تمکین بی قراریم و بی قرار هیچ
هزار شکر که آن جمع خود پریشان شد
چون دوست دشمن است شکایت کجا بریم!
میان شاخه های گل مشو پنهان که پیدایی
چند تدبیر دوا؟ درد دلی حاصل کنید
هش دار جنون عقل اکنون
- الف - پ - ث (۱)   پ - ت - ج (۲)   الف - ب - پ (۳)   پ - ث - ج (۴)

۲۰- آرایه های درج شده در مقابل همه ی گزینه ها درست است به جز .....

- ۱) زان خرمن گل حاصل ما دامن چیده است   زان سیب ذقن (= چانه) قسمت ما دست بریده ست (کنایه - تلمیح)
۲) به شهر عشق منم شهریار و چون حافظ   منم که شهره ی شهرم به عشق ورزیدن (ایهام - تضمین)
۳) نعمت شود زیاده به قدر زبان شکر   نخلی است این ، که ریشه ی آن در دهان توست (اسلوب معادله - تلمیح)
۴) ای شاهد افلاکی! در مستی و در پاکی   من چشم تو را مانم ، تو اشک مرا مانی (استعاره - لف و نشر)

الف (سوالات تشریحی : (۱۰ نمره)

- ۱- هدف و جایگاه شعر در نزد شاعران عصر مشروطه را بیان کنید . (۵/۰)
۲- انجمن ادبی « خاقان » به ریاست چه کسی و با چه هدفی تشکیل شد ؟ (۵/۰)
۳- ملک الشعرا بهار و ابوالقاسم لاهوتی به ترتیب در کدام حوزه ی شعر مشروطه شهرت بیشتری داشته اند ؟ (۵/۰)
۴- شاعران عصر مشروطه که به زبان کوچه و بازار شعر می سرودند به کدام قالب های شعری رغبت بیشتری داشتند ؟ (۵/۰)
۵- در ابیات زیر آرایه های (مراعات نظیر - تلمیح - تضمین) را مشخص کنید و توضیح دهید . (۵/۱)
- الف (« شده انتظارم از حد ، چه شود ز در درآیی ؟
ب (گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ
پ (روی جانان طلبی آینه را قابل ساز
- ز دو دیده خون فشانم ز غمت شب جدایی «
نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا «
ور نه هرگز گل و نسرين ندمد ز آهن و روی

۶- در بیت زیر ، لفّ و نشرها را مشخص و سپس نوع آن را بیان کنید : (۱/۵)

الف) به لطف خال و خط از عارفان بردی دل
لطیفه های عجب زیر دام و دانه ی اوست

ب) در چمن باد سحر بین که ز پای گل و سرو
به هواداری آن عارض و قامت برخاست

۷- درستی یا نادرستی جمله های زیر را مشخص کنید : (۱)

الف) اوزان همسان دو لختی را نمی توان « همسان » نامید . ( )
ب) وزن : مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ مستفعلُ را می توان به گونه ای دیگر نیز دسته بندی هجایی کرد. ( )
پ) مصوّت بلند / ی / در کلماتی مانند : بیا و گیاه ، می تواند به صورت کوتاه بیاید . ( )
ت) مصوّت بلند / و / در کلمه ی (سو) در حالت اضافه شدن ، باید کوتاه شود . ( )

۸- بیت زیر را تقطیع هجایی و تقطیع به ارکان کنید و سپس اختیارات زبانی آن را توضیح دهید : (۲)

« رسم بد عهدی ایام چو دید ابر بهار
گریه اش بر سمن و سنبل و نسرين آمد »

۹- شعر زیر را در دو سطح : ادبی و فکری بررسی کنید (از هر سطح دو مورد) (۱)

« خانه ای کاو شود از دست اجانب آباد
ز اشک ویران کنش آن خانه که بیت الحزن است

جامه ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن
بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است

آن کسی را که در این ملک سلیمان کردیم
ملت امروز یقین کرد که او اهرمن است »

۱۰- متن زیر از کتاب « چرند و پرند » دهخدا از نظر ویژگی های زبانی دوره ی بیداری بررسی کنید (دو مورد) (۱)

« باری ، چه درد سر بدهم ؟ آن قدر گفّت و گفّت و گفّت تا ما را به این کار واداشت . حالا که می بیند آن روی کار بالاست ، دست و پایش را گم کرده ، تمام آن حرف ها یادش رفته . تا یک فرّاش قرمزپوش می بیند ، دلش می تپد . تا به یک ژاندارم چشمش می افتد ، رنگش می پرد . هی می گوید : امان از همنشین بد »

« به امید پیروزی »